



# iPROCEEDS

Projekat identifikovanja imovine proistekle iz krivičnih djela na Internetu u Južnoistočnoj Evropi i Turskoj

Verzija 15. april 2017.

## **Opšti vodič o Protokolima međuresorne i međunarodne saradnje u istragama o imovini proistekloj iz krivičnih djela na Internetu**

Funded  
by the European Union  
and the Council of Europe



EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE



CONSEIL DE L'EUROPE

Implemented  
by the Council of Europe

## Sadržaj

<b>Opšti vodič o Protokolima međuresorne i međunarodne saradnje u istragama o imovini proistekloj iz krivičnih djela na Internetu .....</b>	<b>4</b>
<b>Uvod .....</b>	<b>4</b>
<b>Relevantne institucije .....</b>	<b>4</b>
<b>Principi .....</b>	<b>7</b>
<b>Međuresorna saradnja .....</b>	<b>7</b>
Saradnja tokom krivičnih istraga .....	7
Opšti oblici saradnje .....	8
<b>Međunarodna saradnja .....</b>	<b>8</b>
<b>Dodatak: Izvještaj sa objašnjenjima .....</b>	<b>11</b>
<b>1. Uvod.....</b>	<b>12</b>
1.1 Svrha i osnovne informacije.....	12
1.3 Razmjena informacija, odnosno zahtjeva .....	12
1.4 Krivična istraga .....	13
1.5 Okvir/primjenljivost .....	13
<b>2. Mjere.....</b>	<b>15</b>
2.1 Mjere na domaćem nivou .....	15
2.2 Mjere na međunarodnom nivou .....	15
<b>3. Saradnja tokom krivičnih istraga .....</b>	<b>17</b>
3.1 Predistražni postupak.....	17
3.2 Početak istrage .....	17
3.3 Saradnja u vezi sa razmjenom informacija.....	17
<b>4. Razmjena obavještajnih podataka, informacija i dokaza .....</b>	<b>18</b>
<b>5. Multiresorne grupe.....</b>	<b>19</b>
5.1 Uspostavljanje multiresorne grupe.....	19
5.2 Osoblje multiresorne grupe.....	19
5.3 Strateško odlučivanje.....	20
5.4 Saradnja u oblasti tehnologija.....	20
5.5 Revizija i izvještavanje.....	20
5.6 Istraživanje .....	21
5.7 Zajednička obuka .....	21
5.8 Neformalna saradnja.....	21
5.9 Kontaktne tačke za multiresorne grupe .....	21
5.10 Publicitet .....	22
5.11 Prestanak rada multiresornih grupa .....	22
5.12 Troškovi .....	22
<b>6. Saradnja javnog i privatnog sektora .....</b>	<b>23</b>

<b>7. Međunarodna saradnja.....</b>	<b>24</b>
7.1 Zajednički istražni timovi.....	24
7.2 Međunarodni standardi.....	25
7.3 Procjena primjene međunarodnih instrumenata.....	29
<b>8. Statistički podaci.....</b>	<b>32</b>
8.1 Prikupljanje statističkih podataka .....	32
8.2 Pregled statističkih podataka .....	32
<b>9. Preporuke za izradu protokola .....</b>	<b>33</b>
9.1 Opšte smjernice .....	33
9.2 Izmjene i dopune protokola .....	34

# **Opšti vodič o Protokolima međuresorne i međunarodne saradnje u istragama o imovini proistekloj iz krivičnih djela na Internetu**

## **Uvod**

1. Domaće i međunarodne istrage u vezi sa sajber kriminalom, digitalnim dokazima, imovini proistekloj iz krivičnih djela na Internetu i pranjem novca obuhvataju različite institucije i zahtijevaju posebno uključivanje jedinica za sajber kriminal, jedinica za finansijsku istragu, jedinica finansijske obavještajne službe i tužilaštava. Efikasna međuresorna i međunarodna saradnja u cilju identifikovanja i procesuiranja počilaca, identifikovanja i praćenja imovine proistekle iz krivičnih djela na Internetu radi konfiskacije i sprečavanja i procesuiranja slučajeva pranja novca su od ključnog značaja.
2. Svrha ovog dokumenta je da pomogne institucijama u poboljšanju međuresorne i međunarodne saradnje, i – ako je potrebno – ozvaniče takvu saradnju putem zajedničkih protokola.
3. Osnova za saradnju biće postojeći relevantni pravni okvir, uz osvrt na postojeće Memorandume o razumijevanju između relevantnih institucija.
4. Priznajući značaj međusobne saradnje u okviru svojih zakonskih odgovornosti, i važnost razmjene pravovremenih informacija i podataka u konkretnim krivičnim istragama, posebno u slučajevima koji uključuju sajber kriminal, praćenje imovine proistekle iz krivičnih djela na Internetu i pranje novca na Internetu, institucije će identifikovati i istražiti moguće protokole saradnje kako bi se postigla koordinirana, pravovremena i efikasna saradnja.
5. Ciljevi domaćeg protokola su:
  - Okupljanje svih relevantnih institucija u cilju postizanja efikasne saradnje.
  - Eliminisanje praktičnih prepreka prilikom istraga o imovini proistekloj iz krivičnih djela na Internetu.
  - Efikasnije identifikovanje počilaca krivičnih djela, njihovo procesuiranje i izvođenje pred lice pravde, u cilju zapljene i konfiskacije imovine proistekle iz krivičnih djela na Internetu.
  - Utvrđivanje mogućih načina međunarodne saradnje u vezi sa istragom, zapljenom i konfiskacijom imovine proistekle iz krivičnih djela na Internetu, u cilju identifikovanja mogućnosti i prepreka.
6. Postojanje domaćih protokola ima za cilj da stvori povjerenje i veću saradnju sa međunarodnim partnerima.

## **Relevantne institucije**

7. Institucije na koje se protokol odnosi mogu uključiti, na primjer:

	<b>Bosna i Hercegovina (državni nivo)</b>	<b>Federacija Bosne i Hercegovine</b>	<b>Republika Srpska</b>	<b>Brčko Distrikt</b>
<b>Institucije</b>				
Istraga sajber kriminala	<p>Nema Jedinice za sajber kriminal (sajber kriminal se istražuje na nivou entiteta i Brčko Distrikta).</p> <p>Digitalne dokaze i digitalnu forenzičku podršku pruža Sektor za informatiku i telekomunikacione sisteme, Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine.</p> <p>Državna agencija za istrage i zaštitu (SIPA), Ministarstvo sigurnosti</p>	Služba za borbu protiv sajber kriminala, Policijska uprava, Ministarstvo unutrašnjih poslova Federacije Bosne i Hercegovine	Odsjek za visokotehnoški kriminal, Policijska uprava, Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske (uključujući digitalnu forenziku i istragu)	<p>Nema Jedinice za sajber kriminal.</p> <p>U Kriminalističkoj policiji postoje specijalizovani istražitelji.</p>
Finansijska istraga	Finansijsko-obavještajno odjeljenje (FOO), SIPA, Ministarstvo sigurnosti	Istrage sprovode Odjeljenje za organizovani kriminal i korupciju, Federalna uprava policije	Odjeljenje za finansijske istrage, Kriminalistička policija	<p>Nema posebne jedinice.</p> <p>Novi zakon (2017.) omogućava osnivanje odjeljenja za privredni kriminal i korupciju unutar Kriminalističke policije.</p>
FOS	Finansijsko-obavještajno odjeljenje (FOO), SIPA, Ministarstvo sigurnosti			
Tužilac	Tužilaštvo Bosne i Hercegovine	Federalno tužilaštvo Federacije Bosne i Hercegovine	Republičko tužilaštvo Republike Srpske	Javno tužilaštvo Brčko Distrikta

8. Ove institucije međusobno sarađuju na osnovu zakonski definisanih uloga, odgovornosti i ovlaštenja. Ove institucije mogu pozvati posmatrače iz drugih javnih institucija da prisustvuju njihovim redovnim ili radnim sastancima ako se njihova stručnost ili znanje smatraju relevantnim za saradnju.

# Principi

9. Institucije su saglasne u pogledu sljedećih principa:
- Postoji potreba za **djelotvornom** međuresornom saradnjom, a efikasna razmjena informacija je ključni stub ove saradnje.
  - Svaka institucija dobija, odnosno kontroliše informacije koje mogu biti od koristi za istragu o imovini proistekloj iz krivičnih djela na Internetu.
  - Institucije će imati pristup podacima i razmjenjivati informacije u skladu sa postojećim **zakonskim odredbama**, uključujući **obavezu zaštite podataka**.
  - Istrage o imovini proistekloj iz krivičnih djela na Internetu mogu zahtijevati **pravovremene** odgovore na zahtjeve drugih organizacija, i sve relevantne institucije su spremne da učestvuju u tom pogledu.
  - Istrage koje uključuju zajedničko djelovanje više agencija zahtijevaju **koordinaciju**.
  - Procesi saradnje treba da budu što efikasniji kako bi se primjenjivali u najvećem broju odgovarajućih slučajeva, a postojanje ovih procesa ne treba da ometa postojeću međuresornu saradnju.
  - Postoji potreba za **zajedničkim programom obuke** o sajber kriminalu, digitalnim dokazima, finansijskim istragama i imovini proistekloj iz krivičnih djela na Internetu.
  - Postoji potreba za **redovnim godišnjim sastancima** institucija radi razmatranja, identifikovanja i pružanja podrške načinima za poboljšanje saradnje.

## Međuresorna saradnja

### Saradnja tokom krivičnih istraga

10. Institucije prepoznaju važnost saradnje i razmjene informacija u konkretnim krivičnim istragama o imovini proistekloj iz krivičnih djela na Internetu (sa elementima sajber kriminala, praćenja imovine proistekle iz krivičnih djela na Internetu i pranja novca).
11. Institucije će imati pristup podacima i razmjenjivati informacije u skladu sa postojećim zakonskim odredbama i u skladu sa obavezom zaštite podataka.
12. Institucije će odgovoriti na hitne zahtjeve za informacijama po prijemu takvog zahtjeva od druge institucije koji se odnosi na istragu slučajeva sajber kriminala ili istragu o imovini proistekloj iz krivičnih djela na Internetu. Institucije koje upućuju takve zahtjeve treba da ih označe kao takve, uz navođenje razloga za naznaku hitnosti.
13. Tužilaštvo (odgovorni tužilac) će razmotriti potrebu da se uključe relevantne jedinice, odnosno institucije prilikom identifikovanja slučajeva imovine proistekle iz krivičnih djela na Internetu.
14. Tokom istrage, tužilaštvo (odgovorni tužilac) će razmotriti odgovarajući oblik saradnje u zavisnosti od specifičnosti slučaja, a to može da uključuje, na primjer, stvaranje radne grupe, redovne sastanke ili druge oblike saradnje.
15. Istrage koje uključuju zajedničku akciju više institucija mogu zahtijevati operativnu koordinaciju pod nadzorom tužioca, uz koordinaciju aktivnosti više agencija. Glavna jedinica za istragu biće

odgovorna za koordinaciju operativnih aktivnosti, a sve akcije će se sprovesti po nalogu tužioca, kome će se slati redovni izvještaji.

16. Institucije teže upotrebi sigurne elektronske platforme za međusobnu razmjenu informacija.

### **Opšti oblici saradnje**

17. Program obuke, odnosno radionica će se održavati najmanje jednom godišnje, gdje će predstavnici svake od institucija razmjenjivati najbolje prakse i iskustva u vezi sa istragama slučajeva imovine proistekle iz krivičnih djela na Internetu i razmatrati otvorena pitanja i mogućnosti za poboljšanje saradnje.

Prezentacije mogu uključivati teme kao što su:

- a. Uloge i ovlaštenja određene institucije kada je riječ o istragama slučajeva imovine proistekle iz krivičnih djela na Internetu.
- b. Priroda informacija koje su dostupne toj instituciji.
- c. Proces zajedničkog rada sa tom institucijom na pitanjima koja zahtijevaju saradnju.

18. Obuku će svake godine organizovati jedna od institucija, koje će se u tom procesu rotirati.

19. Svaka institucija će razmotriti uvođenje obuke za potrebe međuresorne saradnje u cilju identifikovanja slučajeva imovine proistekle iz krivičnih djela na Internetu u svoje godišnje programe obuke.

20. Redovni godišnji sastanci rukovodilaca relevantnih institucija ili jedinica održavaće se u cilju poboljšanja saradnje. Rukovodioci relevantnih institucija mogu jednoglasno utvrditi dalje smjernice kojima se uređuju aspekti saradnje njihovih institucija.

## **Međunarodna saradnja**

21. Povećana saradnja relevantnih institucija na nacionalnom nivou odražava i potrebu za koordiniranom međunarodnom saradnjom putem razmjene informacija i uzajamne pravne pomoći. Relevantne institucije će identifikovati i istražiti moguće protokole saradnje kako bi se postigla koordinirana, pravovremena i djelotvorna međunarodna saradnja.

22. Institucije su svjesne različitih mogućnosti za međunarodnu saradnju na osnovu nacionalnog zakonodavstva (Zakon o međunarodnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima), uključujući i, na osnovu reciprociteta, međunarodne pravne instrumente u oblasti pranja novca, istrage, zapljene i konfiskacije imovine proistekle iz krivičnih djela, sajber kriminala i pranja novca (Varšavska i Budimpeštanska konvencija Vijeća Evrope, Evropska konvencija o međusobnom pružanju pravne pomoći u krivičnim stvarima i dodatni protokoli) i bilateralne sporazume.

23. Nacionalne kontakt tačke za razmjenu informacija:

- INTERPOL: Sektor za međunarodnu policijsku saradnju, INTERPOL Sarajevo, Direkcija za saradnju policijskih organa Bosne i Hercegovine, Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine.



- 24/7 kontaktne tačke Budimpeštanske konvencije: Sektor za međunarodnu policijsku saradnju, INTERPOL Sarajevo, Direkcija za saradnju policijskih organa Bosne i Hercegovine, Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine (Nedžad Dilberović, alternativno: Mustafa Arifović).
  - Europol i EUROJUST: Saradnja u skladu sa sporazumima o saradnji.
  - Grupa EGMONT: Dragan Momović, Finansijsko-obavještajno odjeljenje (FOS), SIPA, Ministarstvo sigurnosti.
  - SELEC: Granična policija Bosne i Hercegovine (Eldar Jahić).
24. Centralni organ nadležan za uzajamnu pravnu pomoć je Ministarstvo pravde:
- Strazburška, Varšavska i Budimpeštanska konvencija Vijeća Evrope,
  - Konvencija UN iz Palerma, i
  - Ostale regionalne konvencije i bilateralni sporazumi.
25. Institucije prepoznaju različite mogućnosti za međunarodnu saradnju u okviru svojih zakonskih odgovornosti u konkretnim krivičnim istragama slučajeva imovine proistekle iz krivičnih djela na Internetu: elementi sajber kriminala, praćenje imovine proistekle iz krivičnih djela na Internetu i pranje novca.
26. Institucije će drugima dostaviti podatke o prirodi i vrsti informacija koje se mogu zatražiti na međunarodnom nivou, u okviru njihove odgovornosti, kao i o procesu i vremenskim rokovima.
27. Institucije će razmatrati i istražiti različite mogućnosti za korišćenje kanala za međunarodnu saradnju u konkretnom slučaju u skladu sa postojećim zakonskim odredbama.
28. Tužioci će razmotriti mogući pristup u konkretnim slučajevima:
- a. razmjene informacija putem postojećih mreža (kao što su Grupa EGMONT, Europol EC3, EUROJUST), Mreža 24/7, pristup informacijama putem dobrovoljne saradnje multinacionalnih pružalaca usluga,
  - b. prenosa zahtjeva za uzajamnu pravnu pomoć, u skladu sa uslovima u domaćem zakonodavstvu i međunarodnim pravnim instrumentima,
- preko centralnih organa vlasti nadležnih za UPP;
  - korišćenjem opcija iz Strazburške, Varšavske ili Budimpeštanske konvencije (članovi 34, 25 i 27) ili bilo kojih drugih multilateralnih ili bilateralnih mogućnosti, uključujući INTERPOL.
29. Institucije će, pod nadzorom tužioca, razmatrati koristi zajedničkih istraga i zajedničkih istražnih timova u prekograničnim slučajevima. Kada se formira radna grupa ili zajednički tim, glavni tužilac ili glavna jedinica treba da definišu zadatke kako bi izbjegli dupliranje zahtjeva za informacijama preko različitih mreža.
30. Institucije će koristiti i razmjenjivati dobre prakse i smjernice koje pružaju relevantne međunarodne institucije, kao što su one Komiteta eksperata Vijeća Evrope za primjenu evropskih konvencija o saradnji u krivičnim stvarima (PC-OC) i Komiteta za Konvenciju o sajber kriminalu (T-CI), Konferencije strana u Varšavskoj konvenciji i dr. Nacionalni predstavnici će pružiti ažurirane informacije o dešavanjima relevantnim institucijama.

31. Institucije će, najmanje jednom godišnje, informisati jedna drugu o statistici u pogledu međunarodne saradnje u vezi sa slučajevima imovine proistekle iz krivičnih djela na Internetu, kao i o najboljoj praksi i drugim iskustvima.

**Dodatak: Izvještaj sa objašnjenjima**

**Izvještaj sa objašnjenjima**

**uz**

**Opšti vodič o Protokolima međuresorne i  
međunarodne saradnje u istragama o imovini  
proistekloj iz krivičnih djela na Internetu**

# 1. Uvod

## 1.1 Svrha i osnovne informacije

Svrha ovog dokumenta je da pruži određene preporuke agencijama koje se bave istragom i procesuiranjem slučajeva sajber kriminala i istragom, zapljenom i konfiskacijom imovine proistekle iz krivičnih djela na Internetu, radi djelovanja zajedno sa Opštim okvirom protokola međuresorne i međunarodne saradnje u istragama o imovini proistekloj iz krivičnih djela na Internetu.

Dokument ukazuje na razne aspekte i mogućnosti međuresorne i međunarodne saradnje, kao i na neka pitanja vezana za domaće protokole.

Osmišljen je da pomogne tužilaštvima, istražiteljima i drugim relevantnim organima u formiranju strateškog okvira na kojem bi se zasnivala djelotvorna i kolaborativna razmjena informacija, i u uspostavljanju istraživačkog tima za rad u partnerstvu sa drugim javnim službama, odnosno dijelovima privatnog sektora u cilju istrage, zapljene i konfiskacije imovine proistekle iz krivičnih djela na Internetu.

Zajednički interes je da se kriminalci izvedu pred lice pravde i da se liše dobiti proistekle iz krivičnih djela.

## 1.2 Objašnjenje

Međuresorna saradnja zavisi od pravnog okvira koji definiše uloge i odgovornosti relevantnih institucija, uključujući slučajeve koji povezuju aspekte istrage slučajeva sajber kriminala, finansijske istrage i sprečavanje i istrage pranja novca na Internetu.

Intenzitet saradnje između relevantnih institucija može varirati od jednostavne (spontane) razmjene informacija ili slanja zahtjeva za odgovorima drugoj instituciji, do nivoa stvaranja strukturiranih istražnih timova na operativnom nivou (predvođenih glavnom (policijskom) jedinicom) ili na formalizovanom nivou (na čelu s tužiocem).

Međuresorne i međunarodne protokolarne dokumente treba pregledati i ažurirati na redovnoj vremenskoj osnovi, kao što su godišnji sastanci svih relevantnih institucija navedenih u ovom dokumentu.

## 1.3 Razmjena informacija, odnosno zahtjeva

Upravo shvatanje vrijednosti povezivanja različitih institucija doprinosi odluci o saradnji. Tako treba razmotriti da li je komunikacija između institucija (državna i entitetska Kriminalistička policija, Finansijsko-obavještajno odjeljenje i tužilaštva) centralizovana (putem definisanih kontaktnih tačaka i komunikacije – na primjer u memorandumu o razumijevanju) ili će način komunikacije utvrditi rukovodioci jedinica u institucijama u zavisnosti od konkretnog slučaja. Moglo bi biti koristi od centralizovane razmjene informacija, odnosno zahtjeva, ali uz operativnu fleksibilnost.

Do takve razmjene informacija, odnosno zahtjeva može doći i prije formalnog početka krivične istrage, pa tužilac možda neće biti angažovan za rukovođenje tom saradnjom (još uvijek). Da li će tužilac biti obaviješten o takvoj komunikaciji, zavisice od (pravnih i praktičnih) aranžmana.

#### 1.4 Krivična istraga

Prema državnim i entitetskim Zakonima o krivičnom postupku, tužilac vodi istragu. On ima ovlaštenja da zatraži od policije i drugih institucija da obavljaju zadatke potrebne za istragu i prikupljanje dokaza. Međutim, operativni rad i dalje zavisi od sposobnosti policije. U načelu, tužilac će odlučiti i o zadacima u slučaju eventualnog preklapanja nadležnosti u konkretnom slučaju.

Tužilac ima ovlaštenja da formira istražne timove, koje čine predstavnici relevantnih institucija u svrhu konkretne istrage.

Uslovi za stvaranje takvog tima zavise od zakonodavstva i odluke tužioca (i saglasnosti rukovodilaca nadležnih institucija). Bilo bi poželjno odrediti načine rada, intenzitet sastanaka ili čak (privremeno) zajedničku kancelariju. Radni plan je posebno važan kako bi se izbjeglo dupliranje zadataka, a posebno da bi se izbjegli višestruki međunarodni zahtjevi kroz različite kanale saradnje, odnosno razmjene informacija.

U složenim slučajevima treba razmotriti i operativno vođstvo (posebno kada se radi o nekoliko policijskih jedinica).

Možda bi bilo korisno definisati opšte smjernice za stvaranje istražnog tima, uzimajući u obzir postojeće iskustvo tužilaca u radu u okviru svojih Zakona o krivičnom postupku. To bi moglo uključiti konkretne uslove kada bi se takvi timovi mogli uzeti u razmatranje i mogućnost da policija predloži tužilaštvu njihovo stvaranje. Raspoloživi kadrovi i finansijski resursi mogu uticati na formiranje takvih timova.

#### 1.5 Okvir/primjenljivost

Sljedeće nadležne institucije bave se istragom, zapljenom i konfiskacijom imovine proistekle iz krivičnih djela na Internetu:

- Državna tužilaštva (državni i entitetski nivo)
- Sektor za informatiku i telekomunikacijske sisteme (Agencija za forenzička ispitivanja i vještačenja), Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine
- Entitetske finansijske obavještajne službe (gdje postoje)
- Finansijsko-obavještajno odjeljenje, SIPA, Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine
- Direkcija za koordinaciju policijskih organa Bosne i Hercegovine, Sektor za međunarodnu policijsku saradnju, Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine
- Ministarstvo pravde – centralni organ nadležan za međunarodnu saradnju.

Nadležnosti svake institucije:

- **Državna tužilaštva** imaju različite uloge kada se bave sajber kriminalom i zločinima u kojima počinioci stiču imovinsku korist. Tužiocima imaju vodeću ulogu u svim krivičnim istragama i usmjeravaju nadležnu agenciju za sprovođenje zakona u pravcu toga koje zadatke je potrebno obaviti. Akcije tužilaca prelaze entitetske i državne granice. Direkcija za koordinaciju policijskih organa upravlja međuentitetskim zahtjevima. Tužiocima se oslanjaju na blisku saradnju sa službenicima svih relevantnih institucija iz okvira ovog dokumenta kako bi ubrzali svoje zadatke i kako bi se istrage završile što efikasnije. Tužiocima su također ovlašteni da formiraju istražni tim kome mogu direktno davati zadatke i kojeg mogu kontrolisati. Ovo obezbjeđuje povećan nivo saradnje sa policijskim službenicima.

- **Ministarstvo sigurnosti – Agencija za forenzička ispitivanja i vještačenja** pruža forenzičku ekspertizu i podršku drugim agencijama u policiji i tužilaštvu na državnom nivou u pitanjima u kojima je tehnologija značajan faktor za krivično djelo ili srodne dokaze.
- **Ministarstva unutrašnjih poslova na entitetskom nivou – Sektori za sajber kriminal i digitalnu forenziku** istražuju krivična djela u oblasti sajber kriminala i pružaju forenzičku ekspertizu, gdje je takva funkcija dostupna, a takođe i podržavaju druge agencije u policiji i tužilaštvu u pitanjima u kojima je tehnologija značajan faktor za krivično djelo ili srodne dokaze.
- **Ministarstva unutrašnjih poslova na entitetskom nivou – Odjeljenja za organizovani kriminal/Odjeljenja za finansijske istrage** Postoje specijalizovani istražitelji unutar odjeljenja za organizovani kriminal koji su odgovorni za obavljanje finansijskih istraga. Postoje i specijalizovane jedinice za finansijske istrage koje su prisutne na državnom nivou u Finansijsko-obavještajnom odjeljenju u SIPA, ali i u Republici Srpskoj. Ova odjeljenja su odgovorna za suzbijanje kriminala koji uključuje pranje novca, ilegalnu trgovinu, krijumčarenje, utaju poreza i privredni kriminal, gdje dolazi do značajne finansijske dobiti ili gubitaka.
- **Ministarstvo sigurnosti – SIPA – Finansijsko-obavještajno odjeljenje (FOS)** dobija svoja ovlaštenja iz Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti. Finansijsko-obavještajno odjeljenje je policijski tip FOS i ima pristup policijskim bazama podataka. Glavna uloga FOS je slanje i primanje podataka prvenstveno u okviru procesa Izvještavanja o sumnjivim aktivnostima, odnosno transakcijama. Može da vodi krivičnu istragu, kao i finansijsku istragu. FOS je član Grupe EGMONT, koja joj omogućava da bezbjedno dijeli finansijske informacije sa drugim članovima ove grupe i nekim finansijskim institucijama. FOS ima ovlaštenja da suspenduje sumnjive transakcije u trajanju do pet dana kako bi omogućila završetak istrage ili podnijela zahtjev za ograničenje ili slično u skladu sa drugim pravnim instrumentom, obično u saradnji sa tužiocem.
- **Ministarstvo sigurnosti – SIPA – Direkcija za koordinaciju policijskih organa** je imenovani centralni organ za komunikaciju sa INTERPOL-om i predstavlja jedinstvenu tačku kontakta za mrežu 24/7.
- **Ministarstvo pravde** je imenovani centralni organ za uzajamnu pravnu pomoć u krivičnim stvarima.

## 2. Mjere

### 2.1 Mjere na domaćem nivou

Svaka zemlja ima zakonodavstvo pod kojim vrši krivično gonjenje počinitelja krivičnih djela i putem kojeg organi primaju ovlaštenja da istražuju zločine (i počinioce).

Praksa bi mogla ukazati na potrebu za detaljnijim aranžmanima saradnje između institucija u primjeni određenih mjera (na primjer, posebna istražna sredstva, nalog za zamrzavanje, hitna zaštita itd.). Mogla bi se razmotriti posebna odredba Protokola, odnosno Memoranduma o razumijevanju.

Sljedeća pitanja na nacionalnom nivou će zahtijevati zakonski i pravičan postupak. Shodno tome, treba ih razmotriti u istragama u vezi sa sajber kriminalom i srodnim istragama o imovini proistekloj iz takvih zločina. Kao takve, sljedeće radnje treba obaviti na način predviđen domaćim zakonodavstvom:

- Izdavanje naloga
- Hapšenje
- Hitna zaštita sačuvanih kompjuterskih podataka
- Hitna zaštita i djelimično otkrivanje podataka o saobraćaju
- Izdavanje naloga za predaju dokumenata
- Pretraživanje i zapljena
- Prikupljanje podataka o saobraćaju u realnom vremenu
- Presretanje podataka o sadržaju
- Zahtjev za prijavljivanjem sumnjivih transakcija
- Zahtjev za identifikacijom, odnosno otkrivanjem puteva transakcija
- Zahtjev za održavanjem ili otkrivanjem informacija o transakciji
- Zabrana otkrivanja bilo kakvih informacija o tekućim istragama ili istraživanjima slučajeva pranja novca
- Privremena suspenzija ili obustavljanje transakcija koje su prijavljene kao sumnjive
- Zapljena, odnosno konfiskacija bankovnih računa i druge imovine (virtualna valuta itd.)
- Mjere za privremeno zamrzavanje imovine, mjere za oduzimanje imovine proistekle iz krivičnih djela
- Istražni alati (pristup podacima o bankovnom računu, korišćenje SIMS-a).

### 2.2 Mjere na međunarodnom nivou

Kada saraduju sa međunarodnim partnerima, postoji opšte očekivanje da će države imati dovoljno mjera za podršku sporazumima iz Budimpeštanske i Varšavske konvencije.

Ove konvencije zahtijevaju od strana da usvoje nacionalno zakonodavstvo koje predviđa posebne istražne i privremene mjere. Zatim se zahtjevi za uzajamnu pravnu pomoć mogu podnijeti u skladu sa konvencijama, a u pogledu mjera navedenih u nastavku:

- Hitna zaštita sačuvanih kompjuterskih podataka (član 29 Budimpeštanske konvencije)
- Hitno otkrivanje podataka o saobraćaju (član 30 Budimpeštanske konvencije)
- Uzajamna pomoć u pogledu pristupa sačuvanim kompjuterskim podacima (član 31 Budimpeštanske konvencije)
- Uzajamna pomoć u pogledu prikupljanja podataka o saobraćaju u realnom vremenu (član 33 Budimpeštanske konvencije)

- Uzajamna pomoć u pogledu presretanja podataka o sadržaju (član 34 Budimpeštanske konvencije)
- Zahtjev za informacije o bankovnim računima (član 17 Varšavske konvencije)
- Zahtjevi za informacije o bankarskim transakcijama (član 18 Varšavske konvencije)
- Zahtjevi za praćenje bankarskih transakcija (član 19 Varšavske konvencije)
- Konfiskacija sredstava, odnosno prihoda, odnosno imovine odgovarajuće vrijednosti (članovi 23 - 26 Varšavske konvencije):
  - Izvršenje zahtjeva za konfiskaciju
  - Upravljanje konfiskovanom imovinom
  - Uslovi za naloge za konfiskaciju

Navedeni zahtjevi se prenose na način predviđen konvencijama, članom 25 Budimpeštanske konvencije, gdje postoji postojeća pravna osnova za saradnju, ili članom 27 (ako to prihvati država potpisnica), gdje nema takve osnove, i članovima 33 i 34 Varšavske konvencije, u skladu sa odredbama o povjerljivosti i ograničenju, gdje je to primjenljivo, a u odsustvu postojećeg relevantnog sporazuma (član 28 Budimpeštanske konvencije i član 43 Varšavske konvencije).

Dodatne odredbe relevantne za međunarodnu saradnju uključuju:

- Obezbeđivanje spontanih informacija (član 26 Budimpeštanske konvencije, član 20 Varšavske konvencije),
- Prekogranični pristup sačuvanim kompjuterskim podacima u skladu sa saglasnošću, odnosno gdje su podaci javno dostupni (član 32 Budimpeštanske konvencije). Ovo je vanteritorijalna mjera koja je na raspolaganju istražiteljima koji se bave istraživanjem krivičnog djela u njihovoj teritorijalnoj nadležnosti, a koja se primjenjuje u određenim, ograničenim okolnostima,
- Uspostavljanje 24/7 mreže kontaktnih tačaka (član 35 Budimpeštanske konvencije),
- Razmjena informacija između FOS spontano ili na zahtjev (član 26 Varšavske konvencije),
- Saradnja između FOS u vezi sa zadržavanjem sumnjivih transakcija (član 47 Varšavske konvencije).



## 3. Saradnja tokom krivičnih istraga

Uspostavljanje multiresorne grupe, zajedničkog istražnog tima u prekograničnim slučajevima ili razmjena resursa zahtijevaju planiranje, razmjenu informacija, sporazum i saradnju. U nastavku su navedeni razlozi koje tužioc, viši policijski službenici i rukovodioci institucija treba da razmotre kao podršku saradnji institucija tokom krivičnih istraga.

### 3.1 Predistražni postupak

- Obavještenja u fazi predistražnog postupka.
  - Kada saradnju traže dvije ili više agencija, treba razmotriti što je prije moguće rane indikacije o vrsti podrške, dužini vremenskog perioda i potrebnim resursima.
  - Predviđanje i rana obavještenja o vjerovatnoći istraga koje navode agencije na saradnju će omogućiti menadžerima i njima sličnima da planiraju svoj odgovor na planiran i metodičan način.
  - Sredstva kojim se osigurava povjerljivost obavještenja i zahtjeva u predistražnom postupku treba jasno utvrditi.
  - Tužioc i viši istražitelji mogu da razmotre zahtjeve za osnivanje multiresorne grupe ili zajedničkog istražnog tima i da naprave potrebne planove. Dalji detalji su navedeni u ovom dokumentu u nastavku.

### 3.2 Početak istrage

- Kako se daje obavještenje?
- U kojoj fazi je potrebno dati obavještenje?
- Šta obavještenje treba da sadrži?
  - Imena strana
  - Sud, ako postoji, gdje je postupak pokrenut ili će se započeti
  - Priroda parnice, odnosno postupka
  - Navodne činjenice koje služe kao osnova za parnicu, odnosno postupak
  - Predviđeni datum pokretanja parnice, odnosno postupka
- Da li postoji zahtjev da strane čuvaju obavještenja o početku istrage povjerljivim ako je to potrebno?
- Saradnja u vezi sa određenim mjerama (vidjeti Mjere u nastavku).

### 3.3 Saradnja u vezi sa razmjenom informacija

Vidjeti Razmjena obavještajnih podataka, informacija i dokaza u nastavku.

## 4. Razmjena obavještajnih podataka, informacija i dokaza

Policija, obavještajne organizacije i vlade prepoznaju potrebu za saradnjom, dijeljenjem i razmjenom informacija. Djelotvorna razmjena obavještajnih podataka, informacija i dokaza zahtijeva proces, povjerenje i sigurnost.

Razmatrajući sljedeće uslove, tužilaštva i agencije za sprovođenje zakona će obezbijediti sistem koji balansira zakonske uslove i pitanja privatnosti, uz tačno identifikovanje kako se informacije, obavještajni podaci i dokazi mogu koristiti u odgovarajućim procesima.

- Preduslovi za razmjenu obavještajnih podataka, informacija i dokaza
- Postupak za podnošenje zahtjeva za obavještajnim podacima, informacijama i dokazima:
  - Kako će svaka strana pripremiti, primiti i obraditi zahtjeve za informacijama?
  - Kojim osobama će se u svakoj agenciji slati zahtjevi?
- Povjerljivost zahtjeva
- Ograničenja povjerljivosti zahtjeva
- Kazne za kršenje povjerljivosti zahtjeva
- Spontane informacije
- Gornji vremenski rok za obradu zahtjeva:
  - Izuzeci
  - Hitni zahtjevi
  - Bez izuzetka u pogledu praznika, odnosno vikenda, odnosno radnog vremena
- Zaštita podataka
- Povjerljivost informacija – nivo klasifikacije
  - Zahtjev da se stranama ne daju obavještenja (na primjer, nema obavještenja vlasniku bankovnog računa o zamrzavanju bankovnih računa)
  - Mjere bezbjednosti koje treba sprovesti
    - Fizičko obezbjeđivanje prostorija
    - Obezbjeđivanje IT sistema
    - Kazne za objavljivanje razmijenjenih informacija
    - Izuzeci od povjerljivosti:
      - Kada se objelodanjivanje zahtijeva zakonom
      - Kada postoji saglasnost da se informacije objelodane
  - Adekvatne instrukcije date kontaktnim tačkama, odnosno ostalom osoblju obuhvaćenom zahtjevom o povjerljivosti
- Uslovna razmjena dokaza
- Integritet informacija, obavještajnih podataka i razmijenjenih dokaza:
  - Vlasništvo
  - Procesi za održavanje integriteta, odnosno lanca nadzora
  - Obezbjeđivanje dostupnosti zvaničnika za svjedočenje o autentičnosti podataka u sudovima
- Sredstva putem kojih će se dijeliti elektronski podaci (oblak, odnosno fizički diskovi itd.).

## 5. Multiresorne grupe

Stvaranje multiresorne grupe za krivičnu istragu može biti potrebno iz više razloga, koji uključuju razmjenu resursa, veličinu operacije, zakonske zahtjeve za različite agencije, ekspeditivnost i mnoge druge potrebe.

Postoji nekoliko pitanja koja treba uzeti u obzir prilikom osnivanja multiresorne grupe, koja uključuje vođstvo, resurse, odgovornost i pravni okvir. Ovaj set smjernica sadrži nekoliko pitanja koja treba razmotriti pri stvaranju takve multiresorne grupe i koja treba revidirati u toku istrage. Nacionalno zakonodavstvo i direktive će imati prioritet nad preporukama navedenim u nastavku.

### 5.1 Uspostavljanje multiresorne grupe

Prilikom osnivanja multiresorne grupe, sljedeće treba razmotriti i zabilježiti za kasniju reviziju:

- Stalna ili privremena multiresorna grupa:
  - Ako je privremena, mandat multiresorne grupe
- Procesi koji se preduzimaju za identifikaciju i mapiranje agencija
- Razvoj strukture:
  - Vođstvo i upravljanje multiresornom grupom
  - Planiranje resursa i osiguravanje upravljanja centrom
  - Uslovi za promjenu vođstva ili strukture
- Nivoi multiresornih grupa:
  - Postojeći oblici prakse i koordinacije
  - Virtuelne veze između agencija:
    - Zajednički centar agencija/smjenjivanje.

### 5.2 Osoblje multiresorne grupe

Kada se donese odluka o stvaranju multiresorne grupe, odgovarajući menadžeri iz agencija uključenih u stvaranje takve grupe treba da razmotre i usaglase resurse. Nabavljanje resursa treba stalno da prati menadžment centra. U nastavku su date smjernice u tom pogledu:

- Imenovanje osoblja od strane agencija:
  - Broj osoblja
  - Dužnosti osoblja
  - Trajanje zadatka
  - Raspored osoblja
- Specifično osoblje koje treba imenovati:
  - Pozicije saradnika na poslovima međuresorne saradnje (određivanje pojedinca u agenciji za saradnju sa agencijama i odjeljenjima, odnosno između njih)
  - Pozicije za vezu (lice zaposleno od strane jedne agencije određeno za rad sa drugom agencijom)
  - Detalji o osoblju (specijalista ili stručnjak zaposlen za obavljanje poslova za drugu agenciju).

### **5.3 Strateško odlučivanje**

Efikasno formiranje multiresorne grupe zasnivaće se na jasnom vođstvu, transparentnom donošenju odluka i dobrom strateškom planiranju. Uspostavljanjem strateškog procesa odlučivanja na početku rada takve grupe, procesi saradnje bi trebalo da budu mnogo efikasniji. U nastavku su data neka pitanja za razmatranje:

- Vodeće agencije
- Posebne uloge
- Izbor nadležnosti
- Izbor foruma
- Koordinisane mjere:
  - U pogledu već postojećih informacija, odnosno obavještajnih podataka, odnosno informacija
  - U pogledu sprovođenja hapšenja, istraga i zapljena
  - U pogledu zamrzavanja imovine.

### **5.4 Saradnja u oblasti tehnologija**

- Dogovoriti se o uspostavljanju baze podataka u realnom vremenu
- Od agencija se zahtijeva da održavaju i ažuriraju međusobno povezane baze podataka u realnom vremenu kako bi omogućile:
  - Razmjenu informacija između agencija u realnom vremenu
  - Donošenje odluka između agencija u realnom vremenu
  - Komunikaciju između agencija u realnom vremenu
  - Mjere zaštite podataka
  - Standarde bezbjednosti, odnosno šifrovanja
- Pristup bazama podataka informacija koje se koriste u fazi predistrage i istrage.

### **5.5 Revizija i izvještavanje**

Mjerenje postignuća i razvoj procedura je stalni zahtjev u razvoju bilo kakvog istraživačkog procesa. Ovo omogućava identifikaciju najbolje prakse, prepreka koje treba ukloniti i rizika koje treba ublažiti. Neka pitanja koja najbolje ostvaruju ovaj cilj su data u nastavku:

Čuvanje bilješki:

- Zahtjev za određivanjem perioda čuvanja
- Način čuvanja
- Vrsta podataka koje agencije treba da čuvaju

Odgovornost:

- Mjera ostvarivanja kratkoročnih, odnosno dugoročnih ciljeva
- Način na koji se prati napredak

Sastanci, odnosno izvještaji:

- Izrada rasporeda sastanaka
- Godišnji sastanci i vanredni sastanci
- Obavještenje o sastancima
- Dnevni red za sastanke
- Rezultati sastanaka.

Obavezne revizije:

- Revizija tekućih aktivnosti organa za sprovođenje zakona
- Revizija efikasnosti koordinacije
- Buduće aktivnosti organa za sprovođenje zakona
- Revizija statistike za identifikaciju problema u saradnji itd.
- Analiza rizika
- Revizija radnih akcionih planova, odnosno programa rada svake agencije.

## **5.6 Istraživanje**

- Razmjenjujte informacije o predstojećim istraživačkim aktivnostima od obostranog interesa
- Pozovite jedni druge na relevantne sastanke stručnjaka i sarađujte u istraživačkim aktivnostima
- Razmjenjujte informacije o pitanjima u vezi sa sprovođenjem zakona.

## **5.7 Zajednička obuka**

Obuka je način razmjene najboljih praksi i rješavanja nekih nesporazuma u različitim organizacijama. To je bitan dio pred-planiranja za multiresorne grupe. Na spisku u nastavku su dati osnovni standardi o tome šta treba uzeti u obzir pri realizaciji aktivnosti obuke:

- Razmjena postojećih materijala za obuku
- Dizajn i evaluacija aktivnosti obuke, odnosno radionica, alata, metodologija za različite agencije
- Izrada zajedničkih materijala za obuku
- Procedure za održavanje zajedničke obuke
- Međusobno pozivanje na aktivnosti obuke, odnosno radionice
- Učestalost obuke
- Finansiranje zajedničkih obuka
- Odgovornost za zajedničke obuke.

Gdje je to prikladno, treba uzeti u obzir učešće relevantnih entiteta privatnog sektora.

## **5.8 Neformalna saradnja**

- Odobrenje neformalnih, odnosno inovativnih načina saradnje
- Istražiti sve pravne puteve, odnosno mogućnosti za saradnju
- Nastavite da poštuju pravila ličnih podataka, privatnosti i druga pravila
- Razmotriti kako sud posmatra neformalnu saradnju i stoga isključiti dokaze.

## **5.9 Kontaktne tačke za multiresorne grupe**

- Određivanje kontaktne tačke u svakoj agenciji
- Način na koji se može kontaktirati kontaktna tačka
  - Hitna pitanja
  - Nehitna pitanja
- Kontaktne tačke stalno popunjene pojedincima sa odgovarajućim odobrenjem u vezi sa dogovorenim standardom
- Osoblje određene kontaktne tačke ima punu nadležnost da odgovori na slučajeve (nema potrebe za dodatnim ovlaštenjima).

### **5.10 Publicitet**

- Ograničenja u davanju izjava za štampu u vezi sa aktivnostima multiresorne grupe bez pristanka svih strana.

### **5.11 Prestanak rada multiresornih grupa**

- Može li agencija jednostrano ukinuti multiresorne grupe?
- Pod kojim okolnostima se mogu ukinuti multiresorne grupe?
- Kakav je efekat prestanka obaveza strana?
- Kakav je efekat prekida saradnje, odnosno razmjene informacija ranije?
- Kako se daje obavještenje o prestanku rada?

### **5.12 Troškovi**

- Ko će snositi troškove koji nastaju tokom rada multiresornih grupa?

## 6. Saradnja javnog i privatnog sektora

Istraga slučajeva sajber kriminala, odnosno identifikovanje imovine proistekle iz krivičnih djela na Internetu i pranje novca zahtijevaju snažnu i efikasnu saradnju između javnog i privatnog sektora. Takva saradnja će biti zasnovana na domaćim i međunarodnim mjerama (navedene u drugom dijelu ovog dokumenta), koje treba uspostaviti unutar svake zemlje.

Efikasna primjena ovih zakona i ugovora se oslanja na relevantne protokole i standardne operativne procedure koji su dogovoreni i sprovedeni između javnog i privatnog sektora.

Za pružanje podrške saradnji između javnog i privatnog sektora treba razmotriti sljedeće tačke:

- Razvoj sistema kojim će odgovarajuća agencija dobiti podatke od lica iz privatnog sektora od kojih po zakonu ima pravo, radi regulisanja, odnosno uspostavljanja saradnje ili traženja informacija:
  - Dodjela uloga na osnovu efikasnosti i zakonskim nadležnostima
  - Treba da zavisi od pitanja ili konkretnog slučaja
- Mehanizmi pomoću kojih će se odvijati saradnja sa privatnim sektorom
- Uspostavljanje stalnih multiresornih grupa sa različitim tijelima privatnog sektora (npr. CERT, ccTLDs, ISPs itd.).

Uspjeh saradnje između javnog i privatnog sektora često se zasniva na složenim i relevantnim Memorandumima o razumijevanju. Važno je da se ovi dokumenti redovno revidiraju i ažuriraju po potrebi.

Protokoli o javnoj-privatnoj saradnji su posebno pitanje.<sup>1</sup>

---

<sup>1</sup>Vidjeti Smjernice Vijeća Evrope za saradnju između organa za sprovođenje zakona i Internet provajdera u borbi protiv sajber kriminala, 2008. (na engleskom jeziku):

<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016802fa3ba>

Dostupno na srpskom jeziku:

<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016802fe14f>

## 7. Međunarodna saradnja

Obaveza saradnje (bilo putem razmjene informacija ili međusobne pravne pomoći) potiče iz međunarodnih ugovora, uključujući Konvenciju Vijeća Evrope o uzajamnoj pomoći u krivičnim stvarima i protokole, Budimpeštansku konvenciju o sajber kriminalu (ETS br.185), Strazburšku konvenciju o pranju novca, istrazi, zapljeni i konfiskaciji imovine proistekle iz krivičnih djela (ETS br.141) i Varšavsku konvenciju o pranju novca, istrazi, zapljeni i konfiskaciji imovine proistekle iz krivičnih djela i o finansiranju terorizma (CETS br.198). Međutim, neke od praktičnih izazova koji proističu iz takve saradnje rješavaju komiteti ili drugi mehanizmi praćenja koji su uspostavljeni u tu svrhu (vidjeti u nastavku o komitetima Vijeća Evrope). Gdje je to prikladno, takođe treba uzeti u obzir relevantne bilateralne ili regionalne okvire saradnje kao potencijalnu osnovu za saradnju.

Zakon o uzajamnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima predviđa odredbe o zapljeni i konfiskaciji u članovima 19 i 20, odredbe o preuzimanju i transferu krivičnog postupka u članovima 83-92, kao i o zajedničkim istražnim timovima (ZIT) u članu 24.

Kao što je već pomenuto, u složenim slučajevima, gdje se realizuje čak i interna zajednička istraga, treba identifikovati najefikasniji način prikupljanja informacija iz inostranstva (obratiti pažnju na relevantne mreže ili bilateralne kontakte), a dupliranje zahtjeva od strane različitih jedinica koje postavljaju isto pitanje trećoj zemlji treba izbjegavati.

Čak i ako su odgovornosti za uzajamnu pravnu pomoć obično u pravosuđu i centralnoj vlasti (Ministarstvo pravde), važno je biti upoznat sa različitim mogućnostima (i preprekama) koje mogu dovesti do relevantnih prijedloga policije, odnosno tužioca.

### 7.1 Zajednički istražni timovi

Članovi 24 i 94 Zakona o uzajamnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima uvode mogućnost formiranja ZIT. Već je bilo nekoliko iskustava sa korišćenjem ZIT.

Ako se pristupi formiranju dijela ZIT od strane države članice Evropske unije (EU), korisne informacije u praksi EU u pogledu ZIT mogu se naći na internet stranicama Europol-a<sup>2</sup> i EUROJUST-a<sup>3</sup>.

U EU, zajednički istražni tim je istražni tim koji se formira na određeni period i za određenu svrhu, na osnovu sporazuma između dva ili više organa za sprovođenje zakona u državama članicama Evropske unije. Nadležni organi iz zemalja van EU mogu učestvovati u ZIT uz saglasnost svih drugih učesnika.

Svaki ZIT se formira da istraži određeni slučaj. Kada se istraga zaključi, ZIT se ukida: ne postoje trajni ili tekući ZIT. Uslovi u skladu sa kojima ZIT funkcioniše variraju u određenoj mjeri sa svakim slučajem, ali su zasnovani na modelu sporazuma priloženom Rezoluciji Vijeća od 26. februara 2010. godine o modelu sporazuma o osnivanju Zajedničkog istražnog tima (ZIT) (2010/C 70/01), koji podstiče nadležne organe u državama članicama da ga koriste „kako bi se složili o modalitetima zajedničkog istražnog tima“.

<sup>2</sup> <https://www.europol.europa.eu/activities-services/services-support/joint-investigation-teams>

<sup>3</sup> <http://www.eurojust.europa.eu/doclibrary/JITs/joint-investigation-teams/Pages/jits-framework.aspx>



Članovi Europolu pridržavaju se standarda Budimpeštanske konvencije i Varšavske konvencije. Kao takvi, oni će generalno zahtijevati od svih članova ZIT da se pridržavaju sporazuma usvojenih u ovim ugovorima.

Konvencija o policijskoj saradnji za jugoistočnu Evropu takođe pruža pravnu osnovu za stvaranje ZIT u članu 27.

## **Osnivanje ZIT**

Prilikom osnivanja ZIT trebalo bi uzeti u obzir sljedeća pitanja:

- Obavještenje o osnivanju
- Struktura, odnosno liderstvo
- Standardni operativni protokoli
  - Standardne operativne procedure sa finansijskim institucijama kako bi se obezbijedilo da se, kada je potrebno, protok ilegalnih transfera novca može zadržati sve dok se neophodne obavještajne informacije, odnosno drugi pravni instrumenti ne mogu koristiti
  - Dogovor da će svaka od relevantnih institucija stupiti u kontakt sa imenovanim predstavnikom u relevantnim partnerskim institucijama radi ubrzanja zahtjeva
- Sprovođenje istraga
  - Održavanje lanca nadzora o dokaznim predmetima
  - Pravilno započinjanje istraga
  - Aktuelna lista kontakata policijskih službi na dužnosti
  - Čuvanje ažuriranih kontaktnih listi finansijskih institucija od strane relevantnih institucija
- Potrebna finansijska sredstva (iako Europol može obezbijediti neka finansijska sredstva)
- Resursi i osoblje
  - Odgovarajuće liderstvo
  - Odgovarajući resursi, uključujući nivoe vještina
  - Odgovarajuća raspodjela uloga i odgovornosti
- Zajednički dogovor u kojoj fazi ukinuti ZIT
- Saradnja nakon prestanka rada ZIT.

## **7.2 Međunarodni standardi**

Relevantne odredbe Varšavske konvencije (koje se primjenjuju na finansijske istrage, uzajamnu pravnu pomoć i saradnju između FOS), Budimpeštanske konvencije (koje se primjenjuju na istrage u oblasti sajber kriminala, odnosno istrage u vezi sa nabavkom digitalnih dokaza) i 40 preporuka Radne grupe za finansijske mjere u borbi protiv pranja novca i finansiranja terorizma (FATF) (koje se primjenjuju na prevenciju, otkrivanje, istragu i procesuiranje pranja novca, povezana predikatna krivična djela i finansiranje terorizma) treba uzeti u obzir prilikom uspostavljanja međunarodne saradnje. Najznačajnije odredbe ovih instrumenata su navedene u nastavku.

### **Pravni instrumenti EU**

Pravni instrumenti EU važe u Evropskoj uniji. Možda bi bilo korisno razumjeti standarde, metode i praksu najrelevantnijih instrumenata koji se odnose na imovinu proisteklu iz krivičnih djela i sajber kriminala u oblastima uzajamne pravne pomoći u saradnji sa državom članicom EU.

- Direktiva 2014/42/EU o zamrzavanju i konfiskaciji sredstava i imovine proistekle iz krivičnih djela u Evropskoj uniji;

- Okvirna odluka 2001/500/JHA o pranju novca, identifikaciji, praćenju, zamrzavanju, zapljeni i konfiskaciji sredstava i imovine proistekle iz krivičnih djela;
- Okvirna Odluka 2005/212/JHA o konfiskaciji prihoda, sredstava i imovine proisteklih iz krivičnih djela;
- U EU je uveden princip uzajamnog priznavanja, koji se razlikuje od međusobne pomoći:
  - Okvirna odluka 2003/577/JHA za izvršenje naloga za zamrzavanje
  - Okvirna odluka 2006/783/JHA za naloge za konfiskaciju
  - Odluka Vijeća 2007/845/JHA uvela je obavezu osnivanja Kancelarije, odnosno Kancelarija za povraćaj imovine (KPI)
  - Direktiva 2013/40/EU o napadima na informacijski sistem (24/7)
  - Direktiva 2014/41/EU o Evropskom nalogu za istragu u krivičnim stvarima.

### **Opšti principi primjenljivi na međunarodnu saradnju**

- Varšavska konvencija, član 15
  - Strane će međusobno saradivati u najvećoj mogućoj mjeri u svrhu istrage i postupka u cilju konfiskacije sredstava i imovine.
  - Strane će se pridržavati zahtjeva za konfiskaciju određenih imovinskih predmeta koji predstavljaju prihod ili sredstva, kao i za konfiskaciju prihoda u zahtjevu za plaćanje sume novca koja odgovara vrijednosti prihoda, kao i za istražnu pomoć i privremene mjere u vezi sa bilo kojim oblikom konfiskacije.
- Budimpeštanska konvencija, članovi 23 i 25
  - Strane će međusobno pružati najširu moguću uzajamnu pomoć u svrhu istrage ili postupaka koji se odnose na krivična djela povezana sa kompjuterskim sistemima i podacima ili za prikupljanje elektronskih dokaza o krivičnom djelu.
- FATF, Preporuka 37
  - Države bi trebalo brzo, konstruktivno i efikasno pružiti najširi mogući opseg uzajamne pravne pomoći u vezi sa istragama, procesuiranjem i srodnim postupcima u pogledu slučajeva pranja novca, pratećih predikatnih krivičnih djela i finansiranja terorizma.

### **Komunikacija i prenos zahtjeva**

Strane u Varšavskoj i Budimpeštanskoj konvenciji dužne su da odrede centralne organe za međusobnu komunikaciju (Varšavska konvencija – članovi 33 i 34; Budimpeštanska konvencija – član 25 primjenjuje se tamo gdje postoji postojeća osnova za saradnju, a član 27 može se primijeniti ako ga prihvati strana u kojoj ne postoji takav postojeći aranžman ili određeni centralni organ). Međutim,

- Varšavska konvencija, član 34 predviđa da se hitni zahtjevi mogu direktno prenijeti između pravosudnih organa, uključujući tužioce, sa kopijom koja se šalje putem centralnih vlasti ili preko INTERPOL-a.
- Varšavska konvencija, član 34/5 propisuje da se neprinudni zahtjevi (tj. kada izvršenje zahtjeva ne zahtijeva primjenu mjere prinude) mogu direktno prenijeti između nadležnih organa.
- Varšavska konvencija, član 34/6 predviđa mogućnost direktne razmjene nacрта zahtjeva kako bi se olakšala saradnja prije formalnog zahtjeva.
- Budimpeštanska konvencija, članovi 29-31 predviđaju zahtjeve koje treba riješiti na brz način.
- Prenos putem INTERPOL-a dostupan je svim stranama u Konvenciji Vijeća Evrope o uzajamnoj pomoći u krivičnim stvarima.

- Član 27/9 daje sličnu odredbu (koja je primjenljiva ako je strana prihvati i ako nije pokrivena postojećim aranžmanom).

### **Privremene mjere**

- Varšavska konvencija, članovi 21-22
  - Strane će preduzimati privremene mjere, kao što je zamrzavanje ili zapljena, kako bi se spriječilo bilo kakvo trgovanje, prenos ili upravljanje imovinom podložnom konfiskaciji i spontano pružile sve informacije relevantne za izvršenje takve privremene mjere.
- Budimpeštanska konvencija, članovi 29-30 propisuju sljedeće mjere:
  - Hitna zaštita sačuvanih računarskih podataka
  - Hitno otkrivanje sačuvanih podataka o saobraćaju.
- FATF, Preporuka 38<sup>4</sup>
  - Države bi trebalo da imaju ovlaštenja da preduzmu hitne mjere kao odgovor na zahtjeve inostranih zemalja da identifikuju, zamrznu, zaplijene i konfiskuju imovinu koja je predmet pranja novca, prihode od pranja novca, predikatnih krivičnih djela i finansiranja terorizma, sredstava ili imovine odgovarajuće vrijednosti.

### **Pomoć u istrazi**

- Varšavska konvencija, članovi 16-19
  - Strane će pomoći jedna drugoj u identifikaciji i praćenju sredstava, prihoda i druge imovine koja je podložna konfiskaciji, što uključuje osiguranje dokaza o postojanju, lokaciji ili kretanju, prirodi, pravnom statusu ili vrijednosti pomenute imovine.
  - Takva pomoć obuhvata i zahtjeve za informacijama o bankovnim računima, bankarskim transakcijama i praćenju bankarskih transakcija
- Budimpeštanska konvencija, članovi 31-34 – uzajamna pomoć u vezi sa istražnim ovlaštenjima:
  - Pristupanje, odnosno zapljena ili slično obezbjeđivanje, odnosno otkrivanje sačuvanih računarskih podataka,
  - Uzajamna pomoć u vezi sa prikupljanjem podataka o saobraćaju u realnom vremenu,
  - Uzajamna pomoć u vezi sa presretanjem podataka o sadržaju koji su predmet domaćeg zakona.
- FATF, Preporuka 37
  - Države treba da obezbijede da sva ovlaštenja i istražne tehnike, koje su dostupne njihovim nadležnim organima, uključujući one koje se odnose na dostavu, pretragu i zapljenu informacija, dokumenata ili dokaza (uključujući finansijsku evidenciju) od finansijskih institucija ili drugih lica, kao i uzimanje izjava svjedoka, takođe budu dostupne za upotrebu u odgovoru na zahtjeve za UPP.

### **Konfiskacija**

- Varšavska konvencija, članovi 23-25

---

<sup>4</sup> Vidjeti takođe Napomene za tumačenje Preporuke 38 FATF.

- Od strana se traži da izvrše nalog za konfiskaciju ili da podnesu zahtjev svojim nadležnim organima radi dobijanja naloga za konfiskaciju i izvršavanja.
  - Ovo uključuje zahtjev za plaćanje sume novca koja odgovara vrijednosti prihoda ili konfiskaciju određene imovine (u Albaniji još uvijek nije dostupna konfiskacija vrijednosti, međutim, očekuje se da će izmjena krivičnog zakona dovesti do toga).
  - Član 23/5 predviđa izvršenje sudskog zahtjeva za mjere jednake konfiskaciji koja dovodi do oduzimanja imovine, što nije krivična sankcija (konfiskacija zasnovana na neosuđivanosti).
  - Član 25 određuje pravila dijeljenja imovine: imovinom primarno raspolaže izvršna strana, osim ako se ne traži da se prioritarno razmotri njeno vraćanje strani koja podnosi zahtjev, kako bi mogla nadoknaditi žrtvama ili vratiti imovinu njihovim legitimnim vlasnicima.
- Preporuka 38 FATF (vidjeti prethodni tekst).

### **Saradnja između FOS**

- Varšavska konvencija, Poglavlje V, članovi 46 i 47
  - FOS će razmjenjivati, spontano ili na zahtjev, i bilo u skladu sa ovom Konvencijom ili u skladu sa postojećim ili budućim memorandumima o razumijevanju kompatibilnim sa ovom Konvencijom, dostupne informacije koje mogu biti relevantne za obradu ili analizu informacija ili, ukoliko je to prikladno, za istrage od strane FOS u vezi sa finansijskim transakcijama u pogledu pranja novca i uključenih fizičkih ili pravnih lica.
  - Države bi trebalo da usvoje mjere kojima bi FOS mogle da pokrenu hitne mjere, na zahtjev strane FOS, da suspenduje ili odbije saglasnost za buduću transakciju (odlaganje sumnjivih transakcija).
- Preporuka 40 FATF
  - FOS treba da razmjenjuju informacije sa stranim FOS bez obzira na njihov status. U tom cilju, FOS treba da imaju adekvatnu pravnu osnovu za pružanje saradnje u pogledu pranja novca, pratećih predikatnih djela i finansiranja terorizma.
  - FOS treba da imaju ovlaštenja za razmjenu: a) svih informacija koje mogu dobiti od izvještavajućih entiteta, kao i finansijskih, administrativnih i informacija o sprovođenju zakona kojima imaju pristup; i b) bilo kojih drugih informacija koje imaju ovlaštenje da steknu ili kojima mogu da pristupe na domaćem nivou, u skladu sa principom reciprociteta.

### **24/7 mreža**

- Budimpeštanska konvencija, član 35
  - Svaka strana će odrediti kontaktnu tačku dostupnu 24 sata dnevno, kako bi se osiguralo pružanje neposredne pomoći u svrhu istrage ili postupka koji se odnose na krivična djela u vezi sa kompjuterskim sistemima i podacima, ili za prikupljanje dokaza u elektronskom obliku o krivičnom djelu.
  - Takva pomoć će obuhvatiti omogućavanje, ili, ako to dopuštaju domaći zakon i praksa, direktno izvršavanje sljedećih mjera:
    - Pružanje tehničkih savjeta,
    - Očuvanje podataka u skladu sa članovima 29 i 30,
    - Prikupljanje dokaza, pružanje pravnih informacija,
    - Lociranje osumnjičenih.

## **Ostale metode saradnje**

Osnivanje ZIT u skladu sa instrumentima Vijeća Evrope i EU je razmatrano u prethodnom tekstu.

Multidisciplinarne grupe specijalizovane za istrage o finansijskim transakcijama i imovini:

- Preporuka 30 FATF
  - Države treba da koriste, kada je to potrebno, trajne ili privremene multidisciplinarne grupe specijalizovane za istrage o finansijama i imovini i da obezbijede da se, kada je to potrebno, vrši istraga u saradnji sa odgovarajućim nadležnim organima u drugim zemljama.

## **Spontane informacije**

- Varšavska konvencija, član 20 i Budimpeštanska konvencija, član 26
  - Strane mogu, u granicama svog domaćeg zakona i bez prethodnog zahtjeva, prosljeđivati drugoj strani informacije dobijene u okviru svojih istraga, kada smatraju da otkrivanje takvih informacija može pomoći strani primaocu u iniciranju ili obavljanju istrage ili postupka koji se odnosi na krivična djela utvrđena u skladu sa ovom Konvencijom ili može dovesti do zahtjeva za saradnjom od strane ove strane prema ovom poglavlju.

## **Razmjena informacija između nesrodnih strana**

- Preporuka 40 FATF i relevantne Napomene za tumačenje
  - Države treba da dozvole svojim nadležnim organima da razmjenjuju informacije indirektno sa nesrodnim stranama. Indirektna razmjena informacija odnosi se na tražene informacije koje se prosljeđuju od nadležnog organa preko jedne ili više domaćih ili stranih organa prije nego što ih primi organ koji zahtijeva. Takva razmjena informacija i njihova upotreba mogu biti predmet odobrenja jednog ili više nadležnih organa zemlje koja prima zahtjev.
  - Države se takođe podstiču da omoguće brzu i konstruktivnu razmjenu informacija direktno sa nesrodnim stranama.

### **7.3 Procjena primjene međunarodnih instrumenata**

#### **a. Identifikovanje imovine proistekle iz krivičnih djela**

## **PC-OC**

Komitet eksperata Vijeća Evrope za primjenu evropskih konvencija o saradnji u krivičnim stvarima (PC-OC) usmjerio je svoju pažnju na oblast identifikovanja prihoda od krivičnih djela u 2014. godini. Odgovori na upitnik PC-OC<sup>5</sup> pokazali su, između ostalog, da postoje razlike u primjeni odredbi Strazburške i Varšavske konvencije, relevantne za međunarodnu saradnju.

---

<sup>5</sup>Upitnik o upotrebi i efikasnosti instrumenata Vijeća Evrope u pogledu međunarodne saradnje u oblasti zapljene i konfiskacije imovine proistekle iz krivičnih djela, uključujući upravljanje konfiskovanim dobrima i razmjenu imovine. PC-OC Mod (2015) 06Rev4, 19.5.2016. <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680666607>

## MONEYVAL

Komitet eksperata za evaluaciju mjera sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma – MONEYVAL<sup>6</sup> je nadzorno tijelo Vijeća Evrope, koje procjenjuje poštovanje glavnih međunarodnih standarda za borbu protiv pranja novca i finansiranja terorizma i efikasnost njihovog sprovođenja, i daje preporuke nacionalnim vlastima u pogledu neophodnih poboljšanja njihovih sistema.

Postupak međusobne evaluacije MONEYVAL-a uzima u obzir i preporuke FATF<sup>7</sup> i prati prakse i procedure koje koristi FATF. Preporuke FATF su međunarodni standardi o borbi protiv pranja novca i finansiranja terorizma i širenja i zasnovane su na međunarodno pravno obavezujućim instrumentima, kao što su konvencije UN i Vijeća Evrope.

Što se tiče međuresorne saradnje, od posebnog su značaja sljedeći standardi FATF: o nacionalnoj saradnji i koordinaciji (Preporuka 2), o odgovornosti organa za sprovođenje zakona i istražnih organa (Preporuka 30), o njihovim ovlaštenjima (Preporuka 31) i statistici (Preporuka 33).

Preporuke o međunarodnoj saradnji između ostalog naglašavaju potrebu da se ratifikuju i primjenjuju međunarodni instrumenti, uključujući Budimpeštansku i Varšavsku konvenciju (Preporuka 36), utvrđuju zahtjeve za uzajamnu pravnu pomoć (Preporuka 37), zamrzavanje i konfiskaciju (Preporuka 38), ekstradiciju (Preporuka 39) i druge oblike međunarodne saradnje (Preporuka 40).

### b. Sajber kriminal

Komitet Vijeća Evrope za konvenciju o sajber kriminalu (T-CI) prati implementaciju Budimpeštanske konvencije i razvija nove standarde i uputstva. Korisno bi bilo konsultovati neke novije radove T-CI, koji se odnose i na (efikasnost) uzajamne pravne pomoći:

- T-CY Hitni zahtjevi: Preliminarna zapažanja o odgovorima<sup>8</sup>.
- T-CY Izvještaj o procjeni: Odredbe Budimpeštanske konvencije o sajber kriminalu o uzajamnoj pravnoj pomoći<sup>9</sup>.
- Završni izvještaj T-CY grupe Cloud Evidence Group (CEG) o pristupu krivičnog pravosuđa elektronskim dokazima u oblaku: Preporuke za razmatranje od strane T-CY<sup>10</sup>.
- T-CY Uputstvo br. 10 o nalogima za predaju dokumenata: u ovoj bilješci T-CI se, između ostalog, bavio situacijom u kojoj je korisnik lociran u istoj zemlji kao strana koja podnosi zahtjev, a korisničke podatke traži strana koja nudi usluge u zemlji. Napomena daje smjernice u vezi sa članom 18, koji dozvoljava ove zahtjeve – i T-CI je pružio jasnije značenje „pružanja usluga“ ili teritorije strane.

U izvještaju o procjeni iz decembra 2014. godine, T-CI je usvojio niz preporuka osmišljenih za poboljšanje efikasnosti i djelotvornosti procesa uzajamne pravne pomoći (MPP) u vezi sa istraživanjem sajber kriminala i dobijanjem elektronskih dokaza. Preporuke podržavaju efikasniju upotrebu postojećih odredbi Budimpeštanske konvencije i drugih sporazuma, i podijeljene su u tri dijela koji se sastoje prije svega od preporuka 1-15 usmjerenih prema stranama (uključujući, između ostalog, (1)

<sup>6</sup>[http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/moneyval/Countries/MK\\_en.asp](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/moneyval/Countries/MK_en.asp)

<sup>7</sup>[http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/FATF\\_Recommendations.pdf](http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/FATF_Recommendations.pdf)

<sup>8</sup> T-CY(2016)13, 25.7.2016: Zahtjevi u hitnim slučajevima za hitno otkrivanje podataka koji se čuvaju u drugoj nadležnosti putem kanala međusobne pravne pomoći ili putem direktnih zahtjeva pružiocima usluga: Zbirka odgovora: <https://rm.coe.int/16806ab6ab>

<sup>9</sup> T-CY(2013)17rev, 3. decembar 2014.: <http://www.coe.int/en/web/cybercrime/t-cy-reports>  
<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016802e726c>

<sup>10</sup> T-CY (2016)5, 16. septembar 2016.

<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016806a495e>

potpunu primjenu ovlaštenja za čuvanje, (3 i 4) dodjeljivanje većeg broja i bolje obučenog osoblja za proces UPP, (5) jačanje uloge i kapaciteta tačke kontakta 24/7, (8) uspostavljanje hitnih procedura), zatim preporuke 16-18 o izgradnji kapaciteta usmjerenih na Kancelariju Vijeća Evrope za program sajber kriminala (C-PROC), a takođe i predlaže dodatna rješenja<sup>11</sup> u preporukama 19-24 za potencijalno uključivanje u mogući protokol uz Konvenciju odredbi koje omogućavaju (19) hitno objelodanjivanje korisničkih informacija, (20) mogućnost međunarodnih naloga za predaju dokumenata, (21) direktnu saradnju između pravosudnih organa, (22) razmatranje prakse direktnog dobijanja informacija od inostranih pružalaca usluga (23) zajedničke istrage, odnosno zajedničke istražne timove između strana, (24) prihvatanje zahtjeva na engleskom jeziku.

Važno je da je grupa CEG u svom izvještaju i preporukama u vezi sa pristupom krivičnog pravosuđa elektronskim dokazima na oblaku zaključila da uzajamna pravna pomoć ostaje glavno sredstvo za pribavljanje elektronskih dokaza iz stranih nadležnosti za upotrebu u domaćim krivičnim postupcima. Ovo posebno važi za podatke o prenosu i sadržaju. Takođe je istaknuto da podaci korisnika, koji po svojoj prirodi imaju manje privatnosti, treba da budu dobijeni primjenom manje nametljivih i lakših mjera kao što je nalog za predaju dokumenata. Ovdje izvještaj upućuje na upotrebu člana 18 (domaći nalozi za predaju dokumenata) Budimpeštanske konvencije u svrhu dobijanja korisničkih informacija od multinacionalnih pružalaca usluga koji posluju na teritoriji države koja je nadležna za krivično djelo pod istragom, čime se iskazuje potreba za zahtjevom za UPP zemlji u kojoj se nalazi sjedište pružaoca usluga – Uputstvo br. 10 o upotrebi naloga za predaju dokumenata za dobijanje informacija pretplatnika u ovim okolnostima odobrio je T-CI<sup>12</sup>.

Grupa CEG je takođe predložila da se razmotri nacrt dodatnog protokola kako bi se riješili neki od pomenutih izazova, uključujući odredbe za efikasniju uzajamnu pravnu pomoć (pojednostavljen režim za zahtjeve za uzajamnu pravnu pomoć kod korisničkih informacija, međunarodni nalozi za predaju dokumenata; direktna saradnja pravosudnih organa u zahtjevima za uzajamnu pravnu pomoć, uspostavljanje zajedničkih istraga i zajedničkih istražnih timova, prihvatanje zahtjeva na engleskom jeziku, audio/video saslušanje svjedoka, žrtava i stručnjaka, hitni postupci u okviru UPP); odredbe koje omogućavaju direktnu saradnju sa pružaocima usluga u drugim jurisdikcijama u pogledu zahtjeva za korisničkim informacijama, zahtjeva za čuvanje i hitnih zahtjeva; jasniji okvir za postojeće prakse prekograničnog pristupa podacima koji podliježu jačim zaštitama, uključujući zahtjeve za zaštitu podataka.

Zahtjevi za UPP variraju, čak i ako su zasnovani na međunarodnim pravnim instrumentima, pošto zavise od nacionalnog zakonodavstva države koja ih šalje, kao i zakonodavstva i praktičnih očekivanja države prijema. Formulari za zahtjeve za UPP mogu pomoći državama u izvjesnoj mjeri; stoga su učinjeni određeni naponi za izradu modela šablona.

Komitet Vijeća Evrope PC-OC je izradio Obrazac zahtjeva za uzajamnu pomoć u krivičnim stvarima. Pogledajte dokumenta sa 69. sastanka (maj 2016. godine): Izrada nacrta obrasca zahtjeva za UPP i praktičnih uputstava za praktičare<sup>13</sup>.

Kao što je već pomenuto, izvještaj o procjeni T-CI: Odredbe o uzajamnoj pravnoj pomoći Budimpeštanske konvencije o sajber kriminalu (T-CI (2013) 17rev) predlažu Preporuku 17, koja poziva na izradu standardizovanih višjezičnih obrazaca za zahtjeve iz člana 31<sup>14</sup>.

<sup>11</sup> Vidjeti stranice 125 do 127, <https://rm.coe.int/16802e726c>

<sup>12</sup> T-CY Napomena #10: Nalozi za predaju dokumenata radi dobijanja korisničkih informacija (član 18 Budimpeštanske konvencije), <https://rm.coe.int/16806f943e>

<sup>13</sup> Vidjeti <http://www.coe.int/en/web/transnational-criminal-justice-pcoc/pc-oc-69th-meeting> i <http://www.coe.int/en/web/transnational-criminal-justice-pcoc/model-request-form-for-mutual-assistance-in-criminal-matters>

## 8. Statistički podaci

Zvanični statistički podaci treba da obezbijede kvantitativne ili kvalitativne informacije o svim glavnim oblastima vladinih agencija ili drugih javnih tijela. Ovo uključuje tužilaštvo i policiju.

Statistički podaci treba da daju donosiocima odluka i drugim korisnicima informacije koje mogu koristiti za unapređenje svojih znanja o predmetu, procjenu učinka agencija i utvrđivanje poboljšanja u strategiji i sistemima. Ovo poboljšava odgovornost zvaničnih agencija ili drugih javnih organa.

### 8.1 Prikupljanje statističkih podataka

- Minimalni nivo statističkih podataka koji se traži u vezi sa domaćom i međunarodnom saradnjom – na primjer: podaci o broju finansijskih istraga i srodnih krivičnih djela, broj i vrijednost naloga za zamrzavanje, broj i vrijednost naloga za konfiskaciju, broj i vrijednost izvršenih konfiskacija; broj istraga, odnosno procesuiranja, odnosno presuda u slučajevima pranja novca; statistika FOS; međunarodna saradnja: broj primljenih i poslatih zahtjeva, razdvojenih članovima iz Varšavske i Budimpeštanske konvencije i nacionalnih odredbi.
- Obezbijediti da se statistika priprema metodom tako da se podaci mogu upoređivati između različitih jedinica i da se godišnji iznosi mogu tačno prijaviti.
- Odrediti tijelo (jedinicu) za prikupljanje statističkih podataka iz različitih institucija (policija (Ministarstvo unutrašnjih poslova i Ministarstvo finansija), tužilaštvo, sudstvo, odnosno pravosuđe, Ministarstvo pravde) i njihovu obavezu slanja takvih podataka. Uzeti u obzir različite obaveze izvještavanja (Vijeće Evrope: npr. MONEYVAL, GRECO, OECD) ili
- Imenovati ili formirati tijelo za prikupljanje statistike:
  - Nadležnosti tijela
  - Ovlaštenja za traženje informacija od relevantnih institucija
  - Finansiranje
- Razvijanje zajedničkih klasifikacija za usklađivanje rada različitih agencija.

### 8.2 Pregled statističkih podataka

- Monitoring incidenata zasnovan na statističkim podacima
- Pregled statistike od strane multiresornih grupa kako bi se procijenila i poboljšala efikasnost.
- Godišnji pregled statistike na godišnjim sastancima šefova relevantnih agencija.

---

<sup>14</sup> Vidjeti:

<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016802e726c>



# 9. Preporuke za izradu protokola

## 9.1 Opšte smjernice

U nastavku su navedene neke opšte smjernice, koje treba uzeti u obzir prilikom izrade, revizije i primjene domaćih protokola. Ove smjernice nisu konačne i druge nacionalne procedure i zakonodavstvo treba da imaju prioritet nad ovim opštim preporukama:

- Obezbijediti da su ovlaštenja, odnosno nadležnosti različitih agencija izloženi u protokolu
- Obezbijediti da su ciljevi protokola jasno definisani unutar protokola
- Obezbijediti da je obrazac zahtjeva za saradnju, odnosno razmjenu informacija jednostavan, a ne zbunjujuć i predug
- Obezbijediti da agencije odrede jednu tačku kontakta sa organom vlasti u cilju saradnje sa drugim agencijama
- Obezbijediti da agencije koje imaju ovlaštenja za obavljanje određenih vrsta istrage, odnosno prikupljanja informacija mogu lako dijeliti takve informacije sa drugim agencijama
- Obezbijediti da su mjere u vezi sa kojima će postojati međuresorna saradnja prema protokolu jasno definisane, kako u pogledu domaće tako i međunarodne saradnje
- Obezbijediti da postoje posebne odredbe u vezi sa razvojem, uspostavljanjem i održavanjem integrisane baze podataka
- Obezbijediti da postoje jake mjere zaštite povjerljivosti, sigurnosti i zaštite podataka ugrađene u protokol
- Obezbijediti da postoje jasno definisane standardne operativne procedure za multiresorne grupe
- Obezbijediti da multiresorne grupe u okviru protokola imaju definisanu strukturu rukovodstva
- Obezbijediti da protokol predviđa zajedničku obuku
- Obezbijediti da postoji sveobuhvatan mehanizam odgovornosti i praćenja, uključujući redovne sastanke, prikupljanje statistike itd.
- Obezbijediti da se entiteti iz privatnog sektora podstiču da saraduju na neformalnoj osnovi
- Rješavanje sporova:
  - Obezbijediti da postoji postupak za rješavanje sporova unutar i van okvira protokola
  - Obezbijediti odgovarajuće vremenske periode kako bi se osiguralo odgovarajuće rješenje takvog spora
  - Obezbijediti da postoji mehanizam za sprečavanje prepreka u tekućim i novim istragama kao rezultat sporova između agencija
- Ukidanje protokola
  - Obezbijediti da postoji metod za poništenje ili ukidanje protokola, ako je to potrebno
  - Ustanoviti period stupanja na snagu poništenja takvog protokola
  - Obezbijediti jasnu naznaku efekata ukidanja protokola, uključujući uticaj na ZIT, MRG, tekuće istrage i saradnju
- Rok ili period važenja protokola
- Utvrditi datum kada protokol stupa na snagu
- Utvrditi pojam protokola
- Obezbijediti mogućnost za obnovu, ako je potrebno.

## **9.2 Izmjene i dopune protokola**

- Utvrditi postupak za izmjene i dopune
- Utvrditi kako se mogu unijeti izmjene i dopune u dogovoreni protokol, uključujući potrebni nivo konsenzusa.